

D17.002

Uitspraak van het College van Toezicht

Kamer I

Zitting 2 november 2017

Inzake:

Dhr. X, ontwerper, gevestigd te Amsterdam
klager,

tegen

Y, architect en BNA-lid, gevestigd te Amsterdam,
verweerder.

1. Bij mailbericht van 27 maart 2017, met een bijlage, aangevuld bij mailbericht van 29 maart 2017 en 12 juni 2017, met bijlagen, heeft klager bij het College van Toezicht een klacht ingediend tegen verweerder.
2. Bij mailbericht van 11 juli 2017, met bijlagen, heeft verweerder op de klacht gereageerd.
3. Bij mailbericht van 20 juli 2017 heeft klager op dit verweer gereageerd.
4. Naar aanleiding van de laatste reactie is vastgesteld dat de aanvulling op de klacht d.d. 29 maart 2017 niet was meegestuurd naar verweerder. Dit is alsnog gebeurd bij mailbericht van 2 augustus 2017, waarop verweerder diezelfde dag heeft gereageerd.
5. Bij mailbericht van 21 augustus 2017 heeft klager een repliek ingediend.
6. Bij mailbericht van 13 september 2017, met bijlagen, heeft verweerder een dupliek ingediend.

Behandeling van de klacht

7. De klacht is op 2 november 2017 behandeld door Kamer I van het College van Toezicht. De kamer was als volgt samengesteld:

- De heer mr. L.C.J.M. Spigt, voorzitter
- De heer dr.ir. P. Maas,
- De heer ir. R. Gortemaker, architect-leden
- Mevrouw mr. A.M.R. Smolders, secretaris

Bij de mondelinge behandeling waren partijen aanwezig.

8. Nu verweerder verbonden is aan een bureaulid dat eveneens BNA-lid is, wordt de klacht conform de BNA gedragscode geacht te zijn gericht tegen het bureaulid. In verband met overwegingen van duidelijkheid en efficiency dient het bureau te worden ingelezen in de term 'verweerder'.
9. Op grond van de aan het College ter beschikking gestelde stukken en de mondelinge toelichting van partijen overweegt het College het volgende.

De feiten

10. Als enerzijds gesteld en anderzijds niet of onvoldoende betwist staat – voor zover hier van belang – het volgende vast:
11. In januari 2016 is op initiatief van verweerder een ontwerpteam samengesteld om mee te doen aan een ideeënprijsvraag van Z. Het team bestond uit klager, verweerder en architect Y2. Na drie brainstormsessies trok verweerder zich terug omdat hij het te druk had.
12. In april 2016 hebben klager en Y2 de eerste ronde van de prijsvraag gewonnen, samen met elf anderen. Zij hebben het prijzengeld (€ 3000,-) samen gedeeld.
13. Verweerder heeft zich bij aanvang van de tweede ronde weer bij het team aangesloten. Deze ronde is eveneens gewonnen, met vijf anderen. Het prijzengeld (€ 10.000,-) is over alle drie verdeeld.

14. Naar aanleiding van de prijsvraag besloot Z de winnende inzendingen verder te ondersteunen door de financiering van een groepsdeelname aan (lees: manifestatie voor ontwerpers). Ieder team zou een prototype inzenden op basis van de inzending voor de prijsvraag. Parallel hieraan begonnen klager, verweerder en Y2 aan een verkenning van de mogelijkheden om het winnende concept daadwerkelijk te realiseren. Daartoe waren er verkennende gesprekken in diverse steden, waaronder Nijmegen.
15. Op 13 september 2016 is tijdens een gezamenlijk WhatsApp gesprek binnen het team over de kleur van de stand onenigheid ontstaan. Naar aanleiding hiervan heeft verweerder aan klager bij mailbericht van 14 september 2017 laten weten dat deze zijn vertrouwen in een langdurige samenwerking heeft beschadigd en klager gevraagd om het team te verlaten, waarbij verweerder aangaf dat als klager dit niet zou doen hij zelf zou opstappen. "Waarbij ik (...) bereid ben om me tot de DDW nog in te zetten voor de realisatie van onze plannen" (..), aldus verweerder.
16. Bij mailbericht van 17 september 2016, daags na een bespreking met het team, heeft klager verweerder voor de keus gesteld:
 - "1. Of jij trekt jouw brief over vertrek in en we maken per direct (..) heel heldere afspraken over eigendom van dit project en evt. Opdrachten die daaruit voortvloeien. Nu en in de toekomst.
 2. Of jij stapt nu per direct, officieel en definitief op uit het project. Werken met deze onzekerheid in ons team, terwijl we het zo druk hebben, is voor mij ondoenlijk".Verweerder heeft laten weten optie 1. niet reëel te vinden en optie 2. eventueel wel, maar vooralsnog te willen blijven bij de conclusie van een dag eerder: nadenken "of wij ergens nog een andere optie zien dan het (..) uiteen vallen van de samenwerking".
17. Op 19 september 2016 heeft klager aan de organisatie (lees: Z) laten weten dat er serieuze problemen waren in de samenwerking, waarna namens deze organisatie aan de teamleden werd bericht dat er op korte termijn een bespreking moest worden belegd.
18. Op 22 september 2016 vond in Nijmegen een bespreking plaats over realisering van het concept; aanwezig waren o.a. vertegenwoordigers van de gemeente en Z, verweerder en Y2; klager heeft afgezegd.

19. Op 25 september 2016 hebben verweerder en Y2 aan de betrokken organisaties laten weten dat ze zich terugtrokken uit de deelname aan de (lees: manifestatie voor ontwerpers), waarbij werd gesteld dat de tekeningen en plannen beschikbaar zouden zijn voor klager, die zij "alle ruimte bieden" om zelf de deelname te organiseren en een prototype te presenteren.
20. Er is tijdens de (lees: manifestatie voor ontwerpers) geen prototype getoond.
21. Bij mailbericht van 29 september 2016 heeft verweerder aan aanwezigen bij de bespreking in Nijmegen, onder andere het volgende bericht:

"Hieronder volgt een kort verslag van onze laatste bespreking in Nijmegen.

Maar allereerst het volgende:

Het was de afgelopen tijd onrustig binnen ons team (...). Onze onderlinge verwachtingen en bijdrage aan het project en de samenwerking lagen te ver uit elkaar. Uiteindelijk hebben (Y2) en ik besloten om samen verder te gaan, zonder (klager). Een pijnlijk gevolg hiervan is het feit dat we geen prototype presenteren tijdens de (lees: manifestatie voor ontwerpers) (...).

We zijn nog steeds geïnteresseerd aan het idee en zijn ervan overtuigd dat het een waardevolle wending kan geven aan de exploitatie en ontwikkeling van het gebouw (...). Wat ons betreft gaan we verder met onze denktank/werkgroep – als jullie hier een andere kijk op hebben horen we het graag. Uiteraard kan (klager) jullie ook benaderen met een vergelijkbare vraag. We hebben hierover onderling geen afspraken over en weer gemaakt. Voor de transparantie ga ik (klager) een kopie van het bovenstaande sturen."

22. Aan klager is voormeld mailbericht cc toegezonden. Het bijgaand verslag kreeg klager eerst op 21 november 2016. In dit verslag staat onder het kopje *Acties* onder andere vermeld:

"Verkennen van ruimtelijke mogelijkheden (en gevolgen) voor splitsing van het gebouw in meerdere gebruikers – actie (Y2 en verweerder)."

In het verslag wordt als datum voor een volgende afspraak 10 oktober 2016 genoemd.

23. Gemeente Nijmegen en Z hebben het team laten weten de breuk te betreuren, de transparantie te waarderen en de contacten met alle drie de leden tot nader order te staken. Nadien hebben verweerder en Y2 geen contact meer met de gemeente en Z gehad.

24. De Deken in Amsterdam heeft geprobeerd te bemiddelen tussen klager en de twee andere teamleden, verweerder en Y2, maar zonder resultaat.

De klacht

25. Klager verwijt verweerder dat hij het maken van professionele afspraken binnen het team stelselmatig ontweek. Ook probeerde verweerder klager tijdens het (in punt 15 vermelde) WhatsApp gesprek gelijkwaardige inspraak te weigeren in de bouw van het prototype voor de (lees: manifestatie voor ontwerpers). Volgens klager beschadigde verweerder het onderlinge vertrouwen volledig door hem een dag later, toen gebleken was dat hij klager geen inspraak kon ontzeggen, per mail te vragen om uit het team te stappen; zo niet, dan zou verweerder er zelf uit stappen zodra de werkzaamheden voor de (lees: manifestatie voor ontwerpers) waren afgerond. Vervolgens gaf hij aan geen professionele afspraken te willen maken, aldus klager, terwijl hij ondertussen wel doorwerkte aan het project, waardoor hij het team in feite opblies. Volgens klager heeft verweerder slechts een gedeeld auteursrecht voor de tweede ronde van de prijsvraag, niet voor de eerste fase. Klager stelt Z om steun te hebben gevraagd bij het conflict, om te proberen het tij te keren, wat aanvankelijk leek te slagen. Maar op 25 september 2016 trok verweerder zich alsnog en op een ongelukkig en cruciaal moment terug uit het project voor de (lees: manifestatie voor ontwerpers), aldus klager, waardoor de expositie van het winnende ontwerp en een te organiseren pop-up hotel in AA niet konden doorgaan. Volgens klager betekende dit een enorme gemiste kans voor mogelijke vervolgoopdrachten.
26. Klager stelt verder dat verweerder geprobeerd heeft zich het project toe te eigenen, door hem opzettelijk buiten te sluiten van schriftelijke communicatie met de gemeente Nijmegen over vervolgstappen en een vervolgafpraak. Hij verwijst hiertoe naar de hiervoor (in punt 21 en 22) vermelde feiten.
27. Klager stelt de klacht niet tegen Y2 te hebben kunnen richten omdat hij geen lid is van de BNA, en verweerder wel. Volgens klager heeft verweerder alle drie de kernwaarden van de gedragscode overschreden:
- 1) de kernwaarde van verantwoordelijkheid, doordat verweerder het publiek belang bij het project heeft veronachtzaamd;

- 2) de kernwaarde van professionaliteit, doordat hij niet heeft gezorgd voor een goede relatie met klager, zijn collega, en heeft geprobeerd hem gelijkwaardige inspraak te ontzeggen en hem uit het team te gooien op basis van een schijnaanleiding; en
- 3) de kernwaarde van integriteit, doordat hij heeft geprobeerd om klager buiten te sluiten van deelname aan een opdracht voortkomend uit de prijsvraag.

Tevens zou verweerder de gedragsregels 7 (zorgvuldige respectvolle relatie met collega) en 8 (de architect geeft erkenning aan het aandeel dat medewerkers, adviseurs, collega's en anderen in het ontwerp hebben gehad) hebben geschonden.

Het verweer

28. Verweerder betwist de verwijten. Volgens verweerder kristalliseerde het concept zich in de drie eerste brainstormsessies inhoudelijk en ruimtelijk uit en vervaardigde Y2 – die in tegenstelling tot klager architect is - nagenoeg alle tekeningen en visualisaties, terwijl door klager de begeleidende teksten werden gemaakt. Volgens verweerder was de tweede ronde veel intensiever qua tijd en productie. Hij benadrukt dat de organiserende organisatie (lees:Z) geen enkele verplichting had om de winnende plannen te realiseren (het was een ideeën-prijsvraag) en dat er in zijn ogen sprake is van gezamenlijk auteursrecht.
29. Volgens verweerder werd halverwege het proces dat volgde op de prijsvraag, tijdens een bespreking op 12 september 2017, duidelijk dat er een verschil was in onderlinge verwachtingen over de toekomst. Klager zou een structurele samenwerking voor ogen hebben gehad, terwijl Y2 en hijzelf een projectgebonden samenwerking wensten waarbij de afspraken meer bindend werden naarmate het project concreter werd. Een formalisering waarvan pas na de (lees: manifestatie voor ontwerpers) sprake zou kunnen zijn. Die bewuste avond werd ook een concrete taakverdeling afgesproken tot aan de (lees: manifestatie voor ontwerpers), aldus verweerder, maar tijdens het bewuste WhatsApp gesprek ontstond onenigheid over werk dat in de daaraan voorgaande bespreking aan Y2 was toebedeeld. Volgens verweerder escaleerde de toon van klagers' kant dusdanig dat hij aanleiding zag de samenwerking ter discussie te stellen. Hoewel daarna is geprobeerd te de-escaleren, aldus verweerder, beging klager de doodzonde om de opdrachtgever (lees: Z) mee te delen dat de deelname van het team aan de (lees: manifestatie voor ontwerpers) in gevaar kwam. Volgens verweerder hebben Y2 en hij korte tijd daarna besloten zich terug te trekken van deelname uit de (lees: manifestatie voor ontwerpers) vanwege de financiële risico's door de onberekenbaarheid van klager. Tevens zijn de gemeente Nijmegen en Z

ingelicht over de situatie, in een – aldus verweerder – neutraal en transparant mailbericht. De reactie daarop was volgens verweerder dat ze de transparantie waardeerden maar kozen voor het opschorten van de contacten. Daarna is er geen contact meer geweest met deze potentiële opdrachtgevers, aldus verweerder, die stelt dat klager zich zelf schuldig heeft gemaakt aan oncollegiaal gedrag, onder andere door net na het winnen van de prijsvraag verweerder buiten correspondentie met Y2 te laten.

30. Verweerder betwist gedragsregel 7 te hebben geschonden, primair omdat klager geen architect is, en overigens met verwijzing naar het bovenstaande. Evenmin is gedragsregel 8 geschonden, aldus verweerder. Hij acht deze klacht onverklaarbaar, omdat hij klager altijd zal erkennen als medeauteur, volgens verweerder was zijn aandeel zeer waardevol.

Mondelinge behandeling

31. Tijdens de mondelinge behandeling heeft klager verklaard dat het zijn intentie was om na het winnen van de prijsvraag wekelijks bij elkaar te komen en iets op papier te zetten aan afspraken. Z wilde dat afspraken werden gemaakt, aldus klager, Z zou €20.000,- voor de stand geven. Volgens klager wordt hij nu ten onrechte ervan beticht een doodzonde te hebben begaan door Z te vragen om bemiddeling, terwijl juist verweerder achter klagers' rug om met Nijmegen afspraken maakte: op 22 september 2016 was het immers duidelijk dat ze er nog mede namens hem zaten, toch stuurde verweerder hem opzettelijk niet het verslag van die bespreking. Hij stelt de naam van het winnende project te hebben bedacht, de panelen en het idee van een (lees: gebouw). In de eerste fase zou hij 80% van het werk hebben gedaan. Volgens klager heeft verweerder een prachtig project zonder enige aanleiding kapot heeft gemaakt; er was heel veel potentie, aldus klager, en er stonden allerlei partijen in de startblokken.
32. Volgens verweerder was er nog geen sprake van een opdracht; daarom kon hij die ook nog niet stelen. De inzending voor de prijsvraag was vooral een strategie. Na de breuk is hij niet doorgegaan met potentiële opdrachtgevers, aldus verweerder, die benadrukt dat de bespreking in Nijmegen plaatsvond voor de breuk. Hij ging er naar zijn zeggen vanuit dat dit verslag na de breuk voor klager niet meer relevant was. Op de vraag waarom hij de pogingen om de samenwerking te concretiseren afhield, verklaarde verweerder dat er drie visies waren, die erop neerkwamen dat Y2 en hij op projectbasis wilden werken terwijl er bij klager de ambitie bestond voor een gezamenlijk bedrijf. "Waarom zou je juridische afspraken

maken als er nog geen zicht is op inkomen?", aldus verweerder. Desgevraagd verklaarde hij in de eerste brainstormsessies het ontsluitingsprincipe van het gebouw te hebben bedacht, een belangrijk element, en dat in die eerste fase Y2 veel van het tekenwerk en visualisaties heeft gedaan.

Beoordeling van de klacht

33. Naar aanleiding van de klacht overweegt het College als volgt.
34. Voorop gesteld wordt, dat de Deken in Amsterdam desgevraagd heeft verklaard dat het geschil aan hem is voorgelegd ter bemiddeling en niet tot een einde is gebracht. Conform artikel 7.3 van het Procesreglement is daarmee voor het College van Toezicht de belemmering weggenomen om dit geschil in behandeling te kunnen nemen.
35. Het College overweegt dat vast is komen te staan dat het ging om een ideeënprijsvraag alsmede dat vooralsnog aannemelijk is dat het team hierop een gezamenlijk auteursrecht heeft. Klager claimt, naar het College begrijpt, een groter aandeel in het auteursrecht dan verweerder, maar heeft dit onvoldoende geconcretiseerd.
36. Klager verwijt verweerder samengevat dat hij over een project met veel potentie geen concrete afspraken wilde maken, hem inspraak wilde onthouden en hem er naar aanleiding van een schijnargument uit probeerde te werken en uiteindelijk op een cruciaal en schadelijk moment het team opblies, terwijl hij achter zijn rug doorging met een potentieel vervolgtraject en klager opzettelijk schriftelijke communicatie met de gemeente Nijmegen onthield.
37. Het College zal eerst het verwijt behandelen dat verweerder pogingen afhield om het project te concretiseren door middel van het maken van schriftelijke afspraken. Dat verweerder dit afhield, heeft hij erkend. Het College overweegt hieromtrent dat dit de vraag oproept of van een BNA-architect mag worden verwacht, in een geval als dit, afspraken op papier te zetten. De kernwaarde "verantwoordelijkheid" schrijft voor dat de zorg van een BNA-architect ook omvat de participanten in de processen waarbij hij in zijn beroepsuitoefening is betrokken. Daaruit leidt het College af dat van een BNA-architect in beginsel mag worden verwacht afspraken over de samenwerking met collega's en andere participanten tijdig op papier te zetten. In deze concrete casus is er echter twijfel over de vraag of dit stadium al was bereikt. Enerzijds was er een bedrag ter beschikking gesteld door Z, maar besprekingen over

vervolgprojecten waren in een premature fase. Bij de beoordeling speelt een rol dat het criterium niet is, of de architect de best mogelijke handelwijze heeft gekozen, maar of een redelijk handelend architect zich had kunnen gedragen zoals verweerder heeft gedaan. Temeer nu klager niet een consument is maar een professional, is in dit geval naar het oordeel van het College nog geen grens overschreden. Daarom faalt dit verwijt.

38. Met betrekking tot de overige verwijten geldt het volgende. Op grond van de vaststaande feiten en wat partijen over en weer hebben verklaard acht het College het – mede omdat klager zich samen met Y2 zag als hoofdrechthebbende op het idee voor het project en een schriftelijke vastlegging van de samenwerking niet van de grond kwam - aannemelijk dat er sprake was van (beginnende) onderhuidse spanning tussen de teamleden. Deze escaleerde door het WhatsApp gesprek en het daarop volgende mailbericht van verweerder. Niet is komen vast te staan of de escalatie met name aan een van de partijen is te wijten. De geprinte tekst van de WhatsApp berichten biedt onvoldoende houvast, omdat partijen deze elk op hun eigen manier interpreteren.
39. Het was anders geweest indien verweerder er na de breuk inderdaad achter klagers' rug om met het project vandoor was gegaan, maar hiertoe heeft klager in concreto slechts aangevoerd het niet aan hem verstuurd verslag van de bijeenkomst in Nijmegen. In het wel aan klager verzonden mailbericht (zie punt 21), waarin dit verslag als bijlage wordt genoemd, is verweerder echter helder over zowel de breuk, die dan al een feit is, als over zijn wens om samen met Y2 en zonder klager in Nijmegen door te gaan. Het College ziet onder deze omstandigheden in het niet meesturen van het verslag onvoldoende reden voor het oordeel dat verweerder de kernwaarde van integriteit zou hebben geschonden. De conclusie op grond van de voorgaande overwegingen is dat verweerder noch de kernwaarde van professionaliteit, noch die van integriteit heeft geschonden.
40. De kernwaarde van verantwoordelijkheid is evenmin geschonden, nu deze steunt op het verwijt dat verweerder het publiek belang bij het project heeft veronachtzaamd, en van een dergelijke veronachtzaming naar het oordeel van het College nog geen sprake kan zijn in het stadium waarin het vervolg op de prijsvraag verkeerde.
41. Klagers' verwijt dat gedragsregel 7 Is geschonden treft geen doel, omdat deze uitsluitend betrekking heeft op het op zorgvuldige wijze omgaan met het werk van een collega-architect, en klager is geen architect, zoals verweerder onbetwist heeft aangevoerd.

42. Klager verwijt verweerder tenslotte dat hij gedragsregel 8 heeft geschonden, onder andere omdat het niet getuigde van erkenning in zijn aandeel in het ontwerp van de prijsvraag om te pogen klager gelijkwaardige inspraak te ontzeggen en hem te vragen op te stappen uit zijn eigen gewonnen ontwerp. Hiervoor geldt hetzelfde als wat het College onder punt 38 heeft overwogen, zodat dit verwijt evenmin doel treft.
43. Het voorgaande betekent dat de klacht ongegrond is.

HET COLLEGE VAN TOEZICHT DOET DE VOLGENDE UITSpraak

Het College van Toezicht verklaart de bij mailbericht van 27 maart 2017 door klager ingediende klacht ongegrond.

Aldus beslist op 2 november 2017 door Kamer I van het College van Toezicht, bestaande uit mr. L.C.J.M. Spigt, voorzitter, dr. ir. P. Maas en ir. R. Gortemaker, architect-leden, en mr. A.M.R. Smolders, secretaris.

Voorzitter:

Secretaris:

Verzonden op:

Tegen deze uitspraak kunt u binnen 30 dagen na verzending in hoger beroep komen bij een met redenen omkleed bezwaarschrift in vijfvoud aan de Raad van Beroep voor het Toezicht, Six Advocaten B.V. t.a.v. mr. W. Post, IJdok 25, 1013 MM Amsterdam, onder gelijktijdige overmaking van € 350,- (zijnde € 289,26 + 21 % BTW) op de rekening van BNA/College van Toezicht, nummer NL62ABNA046.69.44.349 bij de ABN AMRO Bank N.V. te Amsterdam.